

Suomalaisten juhlilla Brasiliassa ja Australiassa

Olavi Koivukangas

Tänä vuonna on kulunut 80 vuotta Penedon suomalaisen siirtokunnan perustamisesta Brasiliaan, ja pienenevä suomalaisyhteisö halusi juhlia tapahtumaa. Minut oli kutsuttu luennoimaan juhlille. Kun Australian Suomi-Päivät olivat pian tämän tilaisuuden jälkeen, oli järkevää yhdistää vierailut. Matkalle osallistui myös vaimoni Pirjo, joka on paljon auttanut minua tutkimustöissä Australiassa ja Uudessa-Seelannissa. Menomatalla Sao Paolossa meillä oli tilaisuus tavata siellä jo pitkään asunut tyttäremme Sari.

Penedo

Suomen Brasilian suurlähettilään Ilpo Mannisen sekä paikallisen kaupunginjohtajan puheiden ohella ohjelmaa esittivät Suomesta tulleet Turun Kansantanssin Ystävät, sekä Vallis Gratie torvisoittoyhdytys Naanta-

lista. Myös Penedon Kansantanssin Ystävät esiintyivät. Iltaisin oli tanhuesityksiä ja tanssia Suomalaisella Klubi-talolla. Nuorisolle oli järjestetty kännykänheitto- ja akankantokilpailut. Itatiaian kaupunginjohtaja Luiz Bastos kiinnostui ajatuksesta, että Turku ja Itatiaian kunta, jonka osa Penedo on, voisivat perustaa ystävyyskaupunkisuhteen.

Minua oli pyydetty pitämään esitelmä aiheesta ”Suomalaiset utopia-siirtokunnat eri puolilla maailmaa”. Arkkitehti Sergio Fagerlande, joka on Rio de Janeirossa asuva kolmannen polven Penedon suomalainen, on tehnyt MA-työnsä Penedon suomalaisten historiasta ja toivottavasti jatkaa työtään väitöskirjaksi saakka. Hän lahjoitti MA-työnsä, jota käännetään suomeksi, instituutin arkistoon.

Penedo on yksi sitkeimpiä suomalaiskeskuksia maailmalla, ja juhlinee aikanaan 100-vuotisjuhlaansa. Mielenkiintoinen asia on myös se, että joitakin Penedon suomalaisten jälkeläisiä on alkanut muuttaa Suomeen avioliiton, tai muun syyn takia, kuten asevelvollisuus ja työ.

Buenos Aires

Brasiliasta matka jatkui Buenos Airesiin, jossa Suomen Suurlähetystö oli järjestänyt hyvän ohjelman, johon sisältyi paikallisten suomalaisten tapaamista ja luentotilaisuus ruotsalaisella kirkolla. Instituutin yhteyshenkilö Argentiinassa Marjatta Nieminen esitteli kaunista kaupunkiaan. Buenos Airesissa vierailevalle voi suositella käyntiä Eva Peronin haudalla sekä vie-

Penedossa asuva Kari Nori on rakentanut suuren kolmipyöräisen moottoripyörän. Neuvottelin hänen kanssaan mahdollisuudesta saada se Suomeen Siirtolaismuseoon.

railua alkuperäisen tangon esityksessä. Siirtolaisuusinstituutti on ollut kauan yhteistyössä Majatta Niemisen ja Pulmu Heinosen kanssa Argentiinan suomalaisiin liittyvissä asioissa, ja tulevasta yhteistyöstä neuvoteltiin.

Vierailimme myös Siirtolaisuusmuseossa, joka esittelee siirtolaisuutta Galitzian maakunnasta Espanjasta Argentiinaan.

Brisbane

Buenos Airesista matka jatkui etelämantereeseen yli Sydneyhin ja edelleen Brisbaneen, jossa Mikko ja Erja Hietikko olivat vastassa lentokentällä ja majoittivat kotiinsa. Brisbanen Suomi-Seura oli järjestänyt luentotilaisuuden Suomalaisella Lepo-Kodilla eli Finlandia Villagessa. Lahjoitin Lepo-Kodille Siirtolaisuusinstituutin pronssisen taideteoksen ”Maailmalle lähtö”. Luennon aiheena oli Suomen Siirtolaisuusmuseo ja Australian suomalaisten historia. Australian suomalaiset ovat olleetkin innokkaita Siirtolaisuusmuseoasiassa. Parhaillaan on Inghamista lahjoituksena saatu keuhkokuumeen peltoinen asumus matkalla laivakontissa kohti Suomea.

Mullumbimby

Brisbanesta matka jatkui Mullumbimbyyn, jonne Munsalasta kotoisin olleet veljekset Karl Johan ja Wilhelm Back asettuivat asumaan v. 1899 ja 1902. Vanhemmasta veljestä tuli runoilija ja filosofi ja nuoremman miljonääri. Brisbanessa Wilhelm Backin pojantytär Ruth Bonetti kirjoittaa kirjaa näistä pioneeri-siirtolaisista, ja hän toimi oppaana ja oli järjestänyt luentotilaisuuden ja tutustumisen suomalaisten kanssa paikkakunnan museoon ja kirjastoon. Tilaisuudessa oli mukana Back-veljesten sisaren poika 95-vuotias Valfrid Holm, joka oli tullut Australiaan tammikuussa 1921 vanhempiensa mukana.

Mullumbimbyn suomalaikeskuksen siirtolaisten jälkeläiset ovat vaalineet suomenruotsalaista kulttuuria.

Canberra

Matka jatkui autolla (vasemman puoleisessa liikenteessä) Glen Innesin ja Tamworthin kautta Canberraan, entiseen opiskelukaupunkiini. Australian National Universityn entinen tiedekuntani oli järjestänyt asunnon University Housesta. Ensiksi tapasin entisen opettajani prof. Charles Pricen, joka on 88 vuotta. Iltapäivällä kollegani James Jupp ja puolisonsa Marian Sawyer veivät meidät ajelulle tutustumaan Lanyonin 1830-luvulla rangaistusvankien rakentamaan kartanoon, joka nykyisin on matkailukohteena. Jim Jupp toimii eläkevuosinaan edelleen johtajana Centre for

Immigration and Multicultural Studies. Olin siellä vierailevana tutkijana v. 1992. Jim Jupp on vierailut myös Suomessa luennoimassa. Hän on tämän hetken tunnetuimpia siirtolais-tutkijoita Australiassa.

Canberran Suomi-Seura oli järjestänyt luentotilaisuuden International Churchin tiloihin, kun seuralla ei ole enää omaa toimitaloa. Tilaisuuteen osallistui täysi salillinen yleisöä, ja oli ilo tavata vuosikymmenten takaisia ystäviä, joista monet kertoivat suunnittelevansa matkaa Suomeen.

Tapasin myös opiskeluaajan urheilutovereita, ja meitä yhdistää tänäkin päivänä veteraaniturheilu. Suurlähettiläs Glen Lindholm oli järjestänyt illallisen, ja hän on ollut kiinnostunut keinin hakkaajien asunnon saamisesta Siirtolaisuusmuseoon Suomeen, sillä hänen isänsä on ollut sokeriruo' n hakkaajana Queenslandissa ennen sotia.

Melbourne

Matkan toinen pääkohde oli Melbournen Suomi-Päivät pääsiäisenä. Sitä ennen Melbournen Suomi-Seura oli järjestänyt luentotilaisuuden Suomi-talolle Altonassa. Sen jälkeen oli vierailu Australian Multicultural Foundationissa, jonka johtaja Hass Dellal on vierail-

Melbournen Siirtolaisuusmuseossa ei ollut tietoja suomalaisista.

lut Siirtolaisuusinstituutissa. Neil ja Cynthia Nyholm esittelivät Melbournea. He vierailivat Suomessa kesällä 2008 etsimässä Neilin sukujuuria ja tapaamassa sukulaisia. Isoisän isä Eric Nyholm oli saapunut Australiaan jo v. 1872 Munsalasta ja Nykarlebyystä. Sisar ja muita suomalaisia saapui Adelaideen tämän pioneerin jälkeen. Yksi Erik Nyholmin pojanpoika, Ronald Sidney Nyholm, toimi kemian professorina Englannissa ja sai ansioistaan Sir -arvonimen v. 1967. Pyysin Neil Nyholmia kirjoittamaan artikkelin Siirtolaisuus-lehtemme sukunsa vaiheista.

Yllä Melbournen pesäpallo-ottelun kultamitalistit vasemmalla miesten joukkue Melbournesta ja oikealla naisten joukkue Sydneystä.

Mielenkiintoista oli osallistua Suomi-Päiville, joista käytetään myös nimeä Finnish Festival. Väkeä oli kyllä vähemmän kuin 40 vuotta sitten, jolloin osallistuimme ensimmäisen kerran tähän australiansuomalaisten vuotuiseen suurtaapahtumaan. Mutta edelleen pelattiin pesä- ja lentopalloa ja uutena lajina golf on saanut suuren suosion. Henkisiin kilpailuihin osallistuvia oli vähäinen määrä entisiin aikoihin verrattuna. Niinpä Suomi-Päivien yhteydessä kokoontunut Australasian Suomalaisten Liiton vuosikokous pohti vakavasti Suomi-Päivien tulevaisuutta. Seuraavat Suomi-Päivät pidetään Kultarannikolla Queenslandissa, mutta jatko on epävarmempaa. Niinpä kokous asetti työryhmän, johon kuuluu edustaja kustakin seurasta, pohtimaan juhlien tulevaisuutta ja uudistamistarpeita. Sainoin, että oppia voisi ottaa Yhdysvaltain suomalaisten Finn Fest juhlilta, jonne on saatu mukaan myös kolmannen ja neljännen polven suomalaisia. Kieli on tietysti muuttunut suurelta osin englanniksi.

Melbournen Suomi-Seuran sihteeri Anneli Richards haki meidät Melbournen lentokentältä hotelliin Altonaan.

Kiitoksia

Matka maapallon ympäri oli hyvin mielenkiintoinen ja hyödyllinen monin tavoin. Mutta se oli myös rasittava erityisesti pitkien lentojen aikana. Totesin myös, että Siirtolaisuusinstituutin työtä arvostetaan siirtolaistemme ja heidän jälkeläisten keskuudessa. Myös Seinäjoelle perusteilla oleva Siirtolaisuusmuseo sai varauksetta ulkosuomalaisten kannatuksen. Siitä on hyvä jatkaa. Erityisesti mainostin Peräseinäjoella 9.7. järjestettävää siirtolaisjuhlaa, ja uskon, että Australiasta on runsaasti tulijoita sinne.

Kiitokset Penedolle ja Melbourneille hyvistä juhlista. Kiitokset myös Suomen Argentiinan ja Australian suurlähetystöille sekä Australiassa luentotilaisuuteni järjestäneille Suomi-Seuroille. Kiitos myös meille majoitusta ja muuta apua antaneille ystäville. Tervetuloa Suomeen!

Melbournen suomalaisten vanhasta tehdasrakennuksesta kunnostama toimitalo Altonassa on suomalaisten vahva tukikohta.

Finnish celebrations in Brazil and Australia

Penedo, the Finnish colony in Brazil, celebrated its 80th anniversary this year. I was invited to the festivities to present a lecture. My wife Pirjo, who has assisted my research in Australia and New Zealand accompanied me on the trip. In Sao Paulo we also had the opportunity to meet with our daughter Sari, who has lived there for a long time.

The topic of my speech at the festival was Finnish utopian colonies around the world. There were a lot of events, including a cell phone throwing competition and a wife carrying contest, art exhibits, dances and music with performers from Finland.

Penedo is one of the most persistent Finn-centres in the world and it is bound to celebrate its 100th anniversary, even though some descendants of the Penedo Finns have started to move to Finland for reasons such as marriage, military service or work.

From Brazil the journey continued to **Buenos Aires**, where the Finnish Embassy had arranged an interesting program including meeting with local Finns and a lecture at the Swedish church. Marjatta Nieminen showed us around in her beautiful city.

Brisbane was our next destination, where Mikko and Arja Hietikko accommodated us in their home. The Brisbane Finnish Association had arranged for me to give a lecture at the Finnish rest home in Finlandia Village, so I spoke about the Finnish Emigrant Museum and the history of Finns in Australia. I presented the statuette "Maailmalle lähtö" (The Departure) to the rest home. A tin shed from Ingham used by sugar cane croppers is on its way to the Emigrant Museum in Finland by boat.

From Brisbane we travelled to **Mullumbimby**, where Karl Johan and Wilhelm Back settled in 1899

and 1902. The latter's granddaughter Ruth Bonetti was our guide.

From there we went by car to **Canberra** and my former Alma Mater, the Australian National University. I met with my former teacher, Professor Charles Price. My colleague James Jupp is still the director of the Centre for Immigration and Multicultural studies, where I was a guest researcher in 1992. I was glad to meet so many friends from my days of study. I gave a lecture for members of the Finnish Association at the International Church, where I had the pleasure to see old friends again.

Our other main destination was **Melbourne** and the Finnish Festival during the Easter holidays. Before that I lectured at the Finnish House in Altona and visited the Australian Multicultural Foundation. We were guided around Melbourne by Neil and Cynthia Nyholm. Neil is a descendant of Eric Nyholm, who came from Munsala to Australia in 1872.

The Finnish Festival attracted fewer visitors than 40 years ago, when I attended the first time. Thus the Australasian Federation of Finnish Societies and Clubs is concerned about the future of the festival. The next festival will be held in Queensland, but the fate of the following is uncertain. I suggested that the federation could learn from the Finn Fest in the US, which has attracted many second and third generation Finns, and the common language has become English.

I wish to thank Penedo and Melbourne for the successful festivals, as well as the Finnish embassies in Argentina and Australia and the Finnish associations who organised my lectures. I also wish to thank all friends who gave us accommodation and assistance. Welcome to Finland!